

En kortfattad beskrivning om hur en skola i Haninge kommun har arbetat med att implementera formativ bedömning hållbart i verksamheten

Författare

Eva Hartell och Johan Ahlkvist

Syfte och mål med arbetet

Målet med utvecklingsarbetet är att bidra till att varje elev ska få utvecklas utefter sina förutsättningar såväl socialt som kunskapsmässigt. En lärare som inte bedömer vet inte om hon genom sin undervisning hindrar eller hjälper eleven framåt, därför är det viktigt att läraren (o elev o ledning) följer upp hur det går. Uppföljning kan man göra i olika syfte och på olika sätt. Ambitionen är att de belägg ska lockas fram ska omsättas i verksamheten till att anpassa det som sker i klassrummet till att möta elevernas behov. Syftet, med interventionen är att bidra till detta genom att implementera formativ bedömning hållbart över tid. Rektor och lärare översköljs med olika koncept, metoder, idéer mm där snabba lösningar ofta utlovas. Det kan det ibland vara svårt att orientera sig bland alla erbjudanden och att stå emot. Utifrån Dylan Wiliams bevingade ord *"..if you are serious about raising student achievement then you have to be focusing on AfL [Assessment for Learning], and if you are not focusing on AfL you are probably not serious about raising student achievement."* (Wiliam, 2009, p. 34) Valde vi att försöka oss på att implementera formativ bedömning i undervisningen. Problemet är dock att begreppet "formativ bedömning" är oerhört populärt för tillfället, så populärt att det är på gränsen till att vara både urvattnat och uttjat. Den rapporterade framgång kring formativ bedömning som tar plats i klassrummet, där lärare och elever tillsammans deltar aktivt i lärandeprocessen har tidigare visat sig vara svår att få snurr i klassrummet och så även hos oss. Vi ska här berätta lite om hur Tungelsta skola har arbetat för att systematiskt öka graden av bedömning som bryggan mellan utlärt och inlärt. Skolan, som har närmare 900 elever i årskurs f-9 och drygt 50 lärare, ligger i Haninge kommun strax söder om Stockholm.

Vilken vetenskaplig grund ni har utgått ifrån i utvecklingsarbetet?

Vi har bland annat sneplat på Clarke och Hollingsworth (2002), Timperley (2011), Moss och Brookhart (2009) samt Guskey (2002) för att försöka få en förståelse kring professionsutveckling och implementeringsinsatser generellt och speciellt kring formativ bedömning. Att skynda långsamt även vid själva implementeringen oavsett vilken intervention man väljer att jobba med. Sandberg och Targama (1998) har varit till hjälp som ett verktyg för skolledningen att skynda långsamt vid själva implementeringen och komma ihåg att möta lärarna där de befinner sig i processen och inte där de som har planerat upp interventionen befinner sig. För att lärare ska kunna införliva de fem nyckelstrategierna för formativ bedömning i sin undervisning måste de ändra sitt beteende. Det finns olika tekniker för detta. Efter bland annat från en föreläsning för samtliga lärare med Dylan Wiliam, hösten 2011, var flera tekniker kända bland lärare och rektorer. Utmaningen är att det inte räcker att berätta för personer och att de känner till vad de ska/borde göra utan man måste få dem att faktiskt göra det också. Wiliam (2009) föreslog därför att ändra lärares sätt att tänka genom att ändra deras beteende i klassrummet d.v.s. tvärt om mot traditionell fortbildning som förser lärarna med information om hur de borde göra men inte verktygen till att göra det som de vet att de borde göra. För detta krävs förutsättningar.

2014-08-31

BfL hos Skolporten på Skolforum

Genomförande

Det är svårt att säga när det började. Trots en väl uttalad ambition från lärare upp till förvaltning och ett flertal insatser (se Bild 1), så märkte vi att det inte räckte med föreläsningar och uppmuntrande ord för att förverkliga ett förändrat synsätt kring uppföljning av elevernas kunskaper i realtid. Därför valde Haninge kommun att införskaffa ett redan utprovat material, *Embedding formative assessment packs* (Leahy & Wiliam, 2010)¹ som är framtaget av Siobhan Leahy och Dylan Wiliam, som vi kort och gott kallar *TLC*. Utbildningsförvaltningen, som stöttar TLC, köpte in en licens per skola i kommunen och stöttar även ekonomiskt vad gäller annat material (muggar mm) och föreläsningar, men bestämde att varje rektor får bestämma när (och om) respektive skola börjar. Då materialet var på engelska har det med kommunens försorg (och upphovsmännens tillåtelse) översatts till svenska vilket var mycket uppskattat och lyfts fram som avgörande för att det skulle fungera.

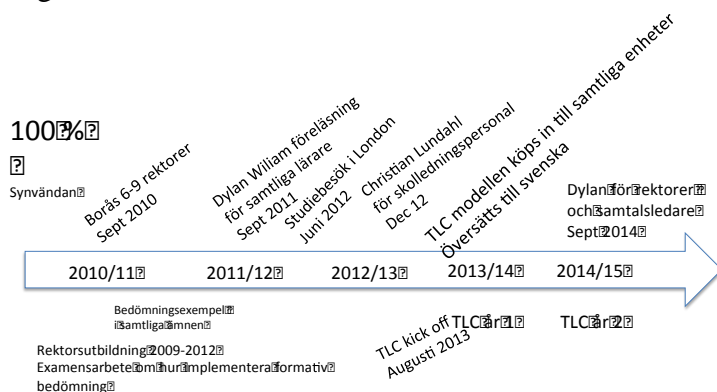

Bild 1 Beskrivning av några insatser för att öka medvetenheten kring vikten av att bädda in formativ bedömning i undervisningen. Ovanför tidsaxeln beskriver insatser på kommunnivå och under tidsaxeln specifikt på Tungelsta skola.

När TLC-grupperna klickades igång på officiellt på Tungelsta, i augusti 2013, så var lärarna inte överraskade eftersom skolledning banat vägen på olika sätt året innan. Detta arbete syns inte i bilden. Skolan följer den engelska förlagan för TLC.

Resultat

Svårt att veta vad som ger vad. En metod gör i sig inte en stor förändring. Det är snarare flera saker som bidrar. Lärarna (och skolledningen) ser nyttan och är mycket nöjda. Lärarna får en kompetensutveckling som har med deras kärnuppdrag att göra under en längre tid. Det räcker dock inte med att ha nöjda lärare utan nyttan ska komma eleverna till del. Det är för tidigt att säga att resultaten har gått upp genom att titta i betygskatalogen (även om meritvärdet och resultaten på nationella proven har gått upp). Vi har dock sett en markant skillnad vad gäller elevernas engagemang. Eleverna är mer aktiva och fokuserade i undervisningen. Detta kan vi direkt koppla till TLC-arbetet. Förutom minskning av ”orosmoment” under lektionerna så har även frånvaron minskat de senaste åren, något som vi ser som ett resultat av ett långsiktigt arbete då alla elever är unika och utmaningarna många.

Det vi också tycker oss kunna se är att de lärare som är lite otydliga i sitt ledarskap blir stärkta i sitt ledarskap genom TLC-modellen. De får något att luta sig emot och detta skulle vara intressant att studera detta närmare för att förstå och även se om andra delar vår erfarenhet.

Slutsatser och framåtblick

Vi har olika behov förbättringsområden utifrån skolans lokala kontext och på det sättet vi gjorde kanske fungerar hos någon annan men troligtvis inte helt fullt ut. Vi har kommit en bit på väg men har en lång väg kvar. TLC-modellen verkar fungera hos oss för att få lärare att ta

¹ <http://www.ssatuk.co.uk/ssat/support/teaching-and-learning/embedding-formative-assessment/>

2014-08-31

BfL hos Skolporten på Skolforum

ansvar för att regelbundet följa upp elevernas kunskapsutveckling. För oss passade det väldigt bra in att börja med detta nu och anledningen till detta torde vara att det är förberett under en längre tid. Detta tar tid och det krävs mycket arbete av alla inblandade och det är rektorn som måste tillhandahålla förutsättningarna. Det kan vara genom att så konkreta saker som att t.ex. sätta ut tider i kalendarium och följa upp att alla kommer på mötena men också att värna detta genom att "hålla undan" andra saker. Ännu viktigare är dock att stötta, uppmuntra och förvänta sig av lärarna att våga ta risker och ta lärdom av sina egna misstag men också av andras.

Viljan och önskan om att se resultat finns över allt och på alla nivåer. Det är en av anledningarna, tror vi, till att det erbjuds så många saker samtidigt av olika aktörer. En rekommendation, som vi vill framföra utifrån vår egen erfarenhet är att inta en lite mer kritiskt förhållningssätt till alla erbjudanden som kommer till skolorna men även till den egna verksamheten. Det gäller alla nivåer i systemet. Från klassrummet och upp till nämnden. Den största utmaningen just nu är dock att få med eleverna ännu mer och vi ser fram emot att påbörja år två med TLC som fokuserar mer på att se undervisningen mer från elevernas perspektiv.

Referenser

- Clarke, D., & Hollingsworth, H. (2002). Elaborating a model of teacher professional growth. *Teaching and Teacher Education, 18*, 947–967.
- Guskey, T. (2002). Professional Development and Teacher Change. *Teachers and Teaching, 8*(3), 381–391. doi:10.1080/135406002100000512
- Leahy, S., & Wiliam, D. (2010). *Embedding formative assessment-a professional development pack for schools*. London, UK: Specialist Schools and Academies Trust.
- Moss, C. M., & Brookhart, S. M. (2009). *Advancing Formative Assessment in Every Classroom : A Guide for Instructional Leaders*. Alexandria, VA, USA : Association for Supervision & Curriculum Development (ASCD).
- Sandberg, J., & Targama, A. (1998). *Ledning och förståelse. Ett kompetensperspektiv på organisationer*. (1st ed.). Lund: Studentlitteratur.
- Timperley, H. (2011). *Realizing the Power of Professional Learning*. Chippenham: Open University Press.
- Wiliam, D. (2009). *Assessment for learning: why, what and how? An inaugural professorial lecture by Dylan Wiliam*. Institute of Education University of London.